

sosporništvo v smislu §-a 9 naredbe od 11. decembra 1897 drž. zak. št. 293, vsled kojega bi bilo tarifsko nagrado zvišati, kajti, ker toženci zastopajo zapuščino, nadalje ker je plačati, četudi iz zapuščine, vendar pa na njihovo škodo, in ker je tudi delo zastopnikov isto, kakor če bi sosporništvo bilo osnovano na kakem drugem vzroku, po vsem tem je tožence vendarle smatrati po smislu zgoraj navedene naredbe za sospornike. Bilo je forej vsoto tožiteljčinih stroškov prizivnega postopanja zvišati za tist znesek, ki nastane vsled prištetelega poviška pri tarifskem nastavku, namreč za 3 K 18 h.

Neutemeljena pa je pritožba zoper to, da se niso prisodili stroški potovanja in zamude za odvetnika, ki je prišel iz Postojine. Sporna stvar in vzlasti vsebina priziva nikakor ni takšna, da bi delala drugemu odvetniku, kakor pa tistemu, ki je na prvi instanci zastopal, posebne težave in da stvari ne bi mogel na drugi instanci zastopati z enakim uspehom. To, da je v Gradci bajè samo jeden odvetnik zmožen slovenščine, pa ni moglo opravičiti potovanja zastopnikovega iz Postojine v Gradec, ker isti odvetnik ni bil od nasprotnikov substituiran, in bi sicer tudi bilo v najs krajnejšem slučaju lahko substituirati drugega odvetnika, kojega domovališče ni bilo tako zelo oddaljeno.

Malenkostni uspeh revizijskega rekurza opravičuje izrek, da pritožiteljica trpi svoje stroške sama. M.

Listek.

Prvi koraki v prakso.

(Iz dnevnika pravnega praktikanta.)

Postal sem pravni praktikant. Pri justici sedaj najboljše kaže. O tem so me preverili vsi visoki in višji gospodje, ko sem se jim predstavljal. Veleodličen zlat ovratnik mi je zanesljivo obljubil, da postanem v treh letih gotovo adjunkt, — če ne baš v tej kronovini, pa gotovo v sosednji severni, kjer tudi ljudje žive, in kamor prav radi vzemo naše krajane, deloma

zavoljo njih jezikovne usposobljenosti, deloma pa menda tudi vsled starih prisrčnih simpatij. Izjavil sem skromno, da sprejem, če ni drugače, tudi mesto v sosedni kronovini. Veleodlični ovratnik je naklonjeno odobril ta moj sklep; sedaj se pa bojim, ali se nisem s svojo izjavo prenaglil, in kaj Hilda poreče.

Torej v treh letih adjunkt, potem se pa vzameva s Hildo!

Dodelili so me preiskovalnemu sodniku A. Čestitljiv mož resnega obraza in tužno sanjavega, včasih mrkega pogleda; mnogoletna, skorej neprestana dotika z vso grozovito bedo človeštva, telesno in duševno, zamorila mu je pač v duši sleherno kal veselja za vselej! — Kako težaven poklic sem si izbral, a hkratu kako vzvišen!

Stal je oblečen v zimsko suknjo in s klobukom na glavi pri odprtem oknu; visoka okrogla zelena zaprašena peč pa je puhtela tropično vročino od sebe.

Bil je menda prehlajen; govoril je nekoliko zamolklo in moral si večkrat iztrebiti grlo na splošno običajni način.

Vprašal me je najprvo, ali se ne motim, — ali je gotovo, da sem njemu dodeljen, in kam da je to zapisati; na le-to vprašanje mu, nevesč sodnim običajem, nisem vedel odgovora.

Pozvonil je, ukazal pazniku, naj poišče po hiši kak stol, ki je odveč, za me, a pazi, da bo imel vse štiri noge, poprej pa naj prinese njemu, sodniku, kozarec mrzle vode, a ne pozabi kozarca izplakniti.

Pričela sva se meniti, in rekel je, da mi lahko iz lastne skušnje potrdi, da je avanzná v sodni službi res sila ugoden, tako ugoden, da bom presenečen. Vendar pa nima povoda mi zamolčati, da so pri davčnih uradih le še ugodnejše razmere...

Izpraznil je kozarec, globoko sopeč, do dna.

Krohota peklenski! — razkladal mi je — v treh letih adjunkt! On pravi, da v dveh ali še prej, in da hipoma pride dan, ko mi bo lahko stisnil roko in čestital. Prav resno ga skrbi, da mi bo sploh nedostajalo časa za zadostno praktično izvežbo, neobhodno potrebno za samostojno izvrševanje sodnih poslov. Priporočal bi mi, naj se nikar pedantski ne vežem na uradne ure, ki so od devetih do opoludne in od treh do šestih, marveč naj prihajam v svrho pravočasne dobave prepotrebne prakse znabiti zjutraj že ob osmih in popoludne ob dveh v pisarno.

Motril me je z dolgim resnim pogledom in dostavil, da je on vsaj, ko je bil pravni praktikant, vedno tako storil, in da so ga zaradi te pridnosti vsi njegovi predpostavljenci zelo ljubili.

Obljubil sem, da storim vse, kar bi pospešilo moj avanzmá in — združenje z mojo Hildo.

Ne vem, kako si je ta mrki mož v tako kratkem času osvojil moje simpatije; moral sem mu razodeti, da sem zaročen s Hildo; zaročila sva se pred 14 dnevi, ko sem napravil tretji izpit — njen oče je trgovec in cesarski svetnik; ima pa Hilda še mlajšega brata Frica, ki se slabo uči, in bi ga radi spravili v kadetno šolo — in starejšo sestro Elzo ...

Moj novi šef je nepremično stal in me z nagnjeno glavo poslušal, potem pa rekel, da ga vse to zelo zanima in da v tem hipu nič bolj ne obžaluje, nego da mu je pred deset leti umrl njegov bratranec, ki je bil vseh muh poln in bi lahko vzel tisto Elzo ali kakor se že imenuje tista sestra moje Hilde ...

Globok, nevoljen vzdih ušel mu je iz prsi; korakal je po sobi, včasih postal, zamižal in si pritisnil dlan ob čelo.

Po kratkem premoru je izjavil, da smatra ves svet »figoj«, kar pa ne ovira dejstva, da se bom pri njem nalezal prakse, kakor berač mraza. »Postave poznate, — neovržen dokaz temu Vaša spričevala, ki so popolnoma verodostojne javne listine; da se vzdržite na tem vrhuncu teoretične izobrazbe, naročite si k večjemu kak strokovni list — na pr. »Slov. Pravnik«: ta ni siten zavoljo plačila. Ali prakse Vam je treba! Te pa se na učite zgol iz knjige življenja. Knjiga življenja je najdražja knjiga. Plačujemo jo sicer na obroke, a ti teko vse naše žive dni, in plačevati jih moramo tudi, če knjige ne čitamo.«

Globoki ta aforizem mi je omamil možgane, on pa je nadaljeval:

»Da, praksal — Na primer: Pretekli teden sem moral namestovati kazenskega sodnika — saj ne dajo človeku nikdar miru — in sem sodil kmetskega fanta zavoljo »noža«, — saj razumete: § 411. Stvar je slabo kazala; fant je tajil, dokazov ni bilo, in iz načina, kako je funkcionar predlagal uporabo zakona, sem spoznal, da pričakuje oprostitev. Jaz pa sem ga krivega spoznal, fanta, in ga obsodil na pet dni, poostrenih z jednim

trdim ležiščem brez koca, in sicer — na podlagi njegovega lastnega priznanja. Med zaslišanjem je bil namreč počasi predse pljunil. To pa je priznanje! Ta pljunek je psihologično utemeljen elementaren pojav obdolženčeve slabe vesti, torej pristno, nepopačeno priznanje. To nas uči praksa!»

Meni so se odpirali novi horizonti; šef pa je uprl v me svoj resni, do dna duše segajoči pogled in mi ž njim popolnoma zatrl zadnje rahle dvome, ki so se mi hoteli vzbujati . . .

»Tako je in nič drugače! — Sicer pa ni nič posebnega na tem slučaju, marveč je dognana stvar, in je nemara že tudi vrhovno sodišče lansko leto ali kdaj odločilo, da je smatrati tako kvalificirano dejstvo priznanjem.«

Dal mi je potem zadnje tri letnike »Pravnika« in me prosil, da mu jih prerežem; spravljene so bili na tleh v kotu poleg petrolejske steklenice in predpotopne puške, »corpus delicti« št. 42. Sam pa je odšel; rekel je, da ima opraviti v svetovalstveni zbornici, ali pravzaprav, če bi kdo po njem vprašal, naj rečem, da je v registraturi; čakati mi pa ni treba nanj . . .

Popoludne prišel je okoli četrte ure v pisarno, veselega obraza, s smodko v ustih, ves izpremenjen. Mèl si je veselo roke, potapljal me po ramih in se zahvalil, da sem mu prerezal »Pravnik«, ki ga bo dal znabiti vezat.

Vprašal me je tudi, če sem znabiti res prišel že ob dveh v pisarno, in mi s prijaznim nasmehom razodel, da je vso stvar še enkrat natančno prevdaril in izračunal, da si utegnem pridobiti vso potrebno količino prakse tudi tekom običajnih uradnih ur, ker je on, A., sklenil, da me po svojih skromnih močeh sistematično uvede v vse tajnosti prakse, in me osobito navadi, videti na lastne oči in slišati na lastna ušesa, — ako mu obljubim, da bom zapisnike pisal čitljivo in jih, če bi obstojali iz več pol, tudi sešil; le-to je zelo važno, kajti državno pravdnštvo mu je že dva akta v to svrho vrnilo in sicer baš zadnji dan meseca, tako, da ju je moral v veliko svojo sramoto izkazati v mesečnem poročilu nerešenima.

Potem sva se lotila dela in zaslišala nekega obdolženca iz okolice, ki se je v moje začudenje zanimal tudi za teoretično stran svojega slučaja; vprašal je namreč, po katerem paragrafu bo sojen, češ, oče so mu doma povedali, da čem višji paragraf,

tem nižja kazen. — Na vprašanje, če je bil že kdaj kaznovan, odgovoril je, da enkrat zavoljo »neke ženske«; sodnik pa mi je mirno narekoval, naj zapišem: »Kaznovan enkrat zavoljo razžaljenja časti.«

To me je presenetilo. On pa je odpravil obdolženca, mu dal ostanek smodke, sebi zapalil drugo, in hodeč po sobi in pušič pričel, kakor se je sam izrazil, svoje prvo predavanje iz prakse.

Dejal je, da se obdolženci, če jim staviš običajno vprašanje po prestanih kaznih, v obče ne poslužujejo izrazov, nahajajočih se v naši ukusno vezani terminologiji, niti sploh ne učenega zakonovega besedila, ampak odgovarjajo tako, kakor jim velijo lastna logika, tradicija in oportuniteta.

»Oni obdolženec torej nikakor ni zakrivil dejanja, ki ga domnevate vi, mladi mož, v svoji razburljivi fantaziji, ki bi ga pa bil obdolženec, da ga ima resnično na vesti, gotovo diskretnейše opisal, in nedvomno dostavil, da ga je tačas hudič premotil, — temveč bil je kaznovan zgolj zavoljo priprostega razžaljenja časti, kateremu je bila povod, kakor čestokrat, ženska. Je pač tako na svetu, da se težko konča kako znanje z žensko brez »besedi«! —

»Zadnji izraz služi namreč takisto za označbo istega prestopka. — Nekoč sem radoveden vprašal obdolženca, kake so bile tiste »besede«, zavoljo katerih je bil, kakor je sam povedal, zaprt, pa mi je odgovoril: »Ej, par klofut sem mu pripeljal.« Take »besede« niso puhla fraza!»

»Da ima rudečelični kmečki očanec, ki pove, da je bil zaprt »zavoljo dacarja«, na rovašu prestopok razžalitve straže, je jasno, kaj ne?«

»Ali tudi možak iz mestnih delavskih slojev, ki pravi, da je uže enkrat sedel »zavoljo pijanosti«, je bil kaznovan prav za isti prestopok, ki se je dogodil pač po sledečem, v teh slojih zelo priljubljenem obrazcu: Možak je pijan in po cesti razgraja. Policaj ga miri. To pa neprijetno dirne po zavžitem alkoholu ojačeno samozavest pijančka, ki smatra vsled tega potrebnim izjaviti, da je tri leta cesarja služil in da pozna postave. To ali kaj sličnega izjavi ob takih prilikah vsak pijanec! Ker pa to razodetje ne napravi niti pričakovanega niti sploh kakega

vtisa na oholo oko postave, posluži se pijanček, kateremu se vidi potrebno takoj kaznovati neuljudno prevzetnost javnega organa, ostrejših izrazov, ki pa ne vzbude v duši stražnikovi, kakor se pijanček nadeja, bridkega kesa in trdnega sklepa, popoljšati se, temveč provzročijo zgolj aretovanje in ovadbo. Pri glavni razpravi se opravičuje seveda s popolno pijanostjo, katero popiše z resno vnemo v vseh podrobnostih, pojavih in sledovih — a brez vspeha; sodnik mu ne verjame, da je bil »tako pijan, kakor to zahteva postava« (§ 2^c) in ga obsodi zavoljo razžalitve straže. — Obtožencu se pa na celej aferi najznamenitejša zdi njegova pijanost, ki mu zato tudi služi v kratko označbo kazenske te zadeve.« —

Prekinil je svoje predavanje in z nevoljnim glasom omenil, da se v našem mestu preveč slabega vina toči. Pogled se mu je zmračil, stresel je glavo, kakor da hoče prepoditi neprijetne spomine, in zamrmral, da ga vedno bolj mika popustiti svojo sodno službo in otvoriti gostilno, kjer bi brhke Kranjice v narodnih nošah stregle gostom s pristno kapljico — to bi moralo uspevati!

Premeril je dvakrat sobo, potem pa nadaljeval svoj prejšnji predmet in dejal, da tudi estetični oziri vplivajo na način izražanja.

»Tatvina« in »krasti« na pr. sta izredno nepriljubljeni besedi; niti onemu obdolžencu, ki taji tatvino, nič kaj rado ne gre iz ust, da ni »k r a d e l«; rajši pove, da ni nič »premaknil«. Oni pa, ki nimajo več povoda tajiti, ker so dotično kazni že prestali, opišejo neprijetno besedo »tatvina« s kratko označbo tiste reči, ki se jih je bila prijala, in povedo, da so bili zaprti zavoljo »neke ure«, »nekega lesa«, »nekega zajca« (v tem slučaju tudi lahko »zavoljo flinte«).

»Na sličen način označujejo hudobno poškodovanje tuje lastnine: »zavoljo nekih plank« ali »zavoljo nekih šip sem bil zaprt«. Posebno rahločuten obdolženec opiše povod svoje prestance kazni pač tudi še nedolžnejše: »pravili so, da so bile neke šipe ubite«, kar pa popolnoma zadostuje diskretnemu sodniku, kateri niti pretepaču, odgovarjajočemu na vprašanje, zakaj je bil zaprt: »Eh kaj, tepen sem bil« — ne zameri, da se spo-

minja le še na svoje »žlake« in je pozabil na one, ki jih je prizadejala njegova roka drugim.

»Sicer pa telesna poškodovanja niso nič nečastnega, in gladko vsak našteva svoje prestane kazni »zavoljo boja«, »zavoljo tepeža«, »zavoljo barufe«, ali se pa tako izrazi, da je bil zaprt, ker sta se z »nekom skampljala«, češ, tistemu tepežu pripisujem toliko važnosti, kakor če vas škrijcev kdo stopi v »salon«, kjer se brije, češe in striže. — Le uporabo noža tudi še po prestani kazni radi utaje; ni častno orožje! Takim se smatrajo zgolj kol, krajnik in poleno, ki pa izgube v zagovoru bojevitih fantov pred sodiščem svoje dimenzije in se skrčijo na čudovit način v »palčke, šibice, krepeljca« in »koreninice«, s katerimi ne bi bilo mogoče prizadeti niti najmanjše poškodbice, kamoli oni »smrtni žlak« (§ 155^a), ki je predmet ovadbi, in ki si ga je po mnenju obdolžencev, Bog ve v kakem zavrtnem namenu, prizadejal pač poškodovanec sam.«

Zabeleževal sem si zanimive te podatke.

Moj mentor me vpraša, ali sem si zapisal tudi, kar je bil zjutraj omenilo judikatu ...?; ne bi mu bilo ljubo, če bi se izvedelo, da se bavi on, moj mentor, z vrhovnosodnimi odločbami, kar bi utegnil kak kolega smatrati »streberstvom« in mu podtikati namen, da hoče že zopet avanzirati, če prav je šele 20 let adjunkt in ima pred seboj prav odlične tovariše, ki čakajo v istem činu že po 25 let ...

Vzdihnil je, me otožno pogledal, resno kimaje z glavo, potem pa spravil prerezane tri letnike »Pravnika« zopet v kot k petrolejski steklenici in h »corpus delicti«, številki 42, in odšel.

Čuden mož, — zdi se mi nezadovoljen ... Moral bi se oženiti!

—i.

